מכלל דרבנן דפליגי עליה שרו אפי' כשאבוקה כנגדו אלא עצים דאיסורא לרבנן היכי משכחת להו א"ר אמי בר חמא בשרשיפא בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא תנור שהסיקו בעצי הקדש ואפה בו הפת לרבנן דשרו בקמייתא מאי א"ל הפת אסורה ומה בין זו לערלה אמר רבא הכי השתא ערלה בטילה במאתים הקדש אפילו באלף לא בטיל אלא אמר רבא אי קשיא ליה הא קשיא והלא מעל המסיק וכל היכא [ה]דמעל המסיק נפקו להו לחולין אמר רב פפא הכא בעצי שלמים עסקינן ואליבא דר' יהוד' דאמר [א]הקדש בשוגג מתחלל במזיד אינו מתחלל מאי טעמא לא כיון דלאו בר מעילה הוא לא נפיק לחולין שלמים נמי כיון דלאו בר מעילה נינהו לא נפקא לחולין וכל היכא דמעל המסיק נפקי לחולין והא [ב]תניא כל הנשרפין אפרן מותר [ב]חוץ מעצי אשירה [ג]ואפר הקדש לעולם אסור אמר רמי בר חמא כגון שנפלה דליקה מאיליה בעצי הקדש דליכא איניש דנמעול רב שמעי' אמר [ד]באותן שטעונין גניזה [ה]דתניא [1]ושמו [ו]בנחת ושמו כולו ושמו שלא יפזר: ר' יהודה אומר אין ביעור וכו': תניא [ז]א"ר יהודה אין ביעור חמץ אלא שריפה והדין נותן ומה נותר שאינו בבל יראה ובבל ימצא טעון שריפה חמץ שישנו בבל יראה ובבל ימצא לא כל שכן שטעון שריפה אמרו לו °כל דין שאתה דן תחלתו להחמיר וסופו להקל אינו דין לא מצא עצים לשורפו יהא יושב ובטל והתורה אמרה [2]תשביתו שאור מבתיכם בכל דבר שאתה יכול להשביתו חזר ר' יהודה ודנו דין אחר נותר אסור באכילה וחמץ אסור באכילה מה נותר בשריפה אף חמץ בשריפה אמרו לו נבילה תוכיח שאסורה באכילה ואינה טעונה שריפה אמר להן הפרש נותר אסור באכילה ובהנאה וחמץ אסור באכילה ובהנאה מה נותר טעון שריפה אף חמץ טעון שריפה אמרו לו שור הנסקל יוכיח שאסור באכילה ובהנאה ואינו טעון שריפה אמר להן הפרש נותר אסור באכילה ובהנאה וענוש כרת וחמץ אסור באכילה ובהנאה וענוש כרת מה נותר בשריפה אף חמץ בשריפה אמרו לו חלבו של שור הנסקל יוכיח שאסור באכילה ובהנאה וענוש כרת ואין טעון שריפה

חזר

עצים דאיסורא. דמתסרי בהנאה לרבנן היכי משכחת להו: **בשרשיפא.** כסא לישב עליו או להדוס רגליו דהנאתן כשהן בעין ועל ידי ממש אבל הנאת היסק אין הנאתו אלא לאחר ביעורו או בשעת ביעורו: **בטילה במאתים.** הלכך לא חמירא משכלה ונבער איסורו: **והלא מעל המסיק.** וחייב קרבן מעילה וכל דבר שאין בו קדושת הגוף כגון בהמה שאינה של קרבן וכלי שאינו כלי שרת כיון שמעל בו יצא לחולין דתנן (מעילה דף יט:) אין מועל אחר מועל במוקדשין אלא בהמה וכלי שרת בלבד אבל כל מידי אחרינא ממעילה ראשונה נפקא לחולין דקי"ל[ד] אין מעילה בכ"מ אלא שינוי שנשתנה מקדושתו ואמאי פת אסורה הא קודם שנתנו הפת היה ההיסק חולין: **בעצי שלמים.** שהתפיסן לדמי שלמים למוכרן וליקח בדמיהן שלמים. וקדשים קלים אין להם מעילה דלאו קדשי ה'[ו] קרינן ביה שכולן לבעלים ואין לגבוה בהן אלא לאחר זריקת דמים את האימורין ולאיסורא מיהא רכיבא עלייהו וממעילה הוא דאימעיטי במסכת מעילה (ז:): **ואליבא דרבי יהודה.** פשט ליה רב חסדא בקדושין בפ"ב (דף נה.) דאמר הקדש במזיד אין מתחלל אם נהנה ממנו במזיד לא יצא לחולין הלכך בשלמים שוגג דידהו כמזיד דהקדש דהא לאו בני מעילה נינהו. והכי נמי הוה מצי למימר הכא כשהסיקו מזיד עסקינן מיהו שהסיקו משמע שוגג ומזיד וכיון דמצי לאוקמה בין בשוגג בין במזיד אוקמה: **כל הנשרפין.** בשילהי פרק בתרא דתמורה (לג:) מפרש אלו נשרפין ואלו נקברין: **ואפר הקדש לעולם אסור.** להכי נקט גבי הקדש לעולם וגבי אשירה לא נקט לעולם משום דאשירה יש לה היתר אם שורפה עו"ג ובטלה אבל הקדש אין בו ביטול והכי מפורש בשילהי תמורה (לד.): רמי בר חמא ורב שמעיה אאפר הקדש לעולם אסור מהדרי: **כאותו אפר שטעון גניזה.** קאמר לעולם אסור והיינו אפר של תרומת הדשן שלא היתה מעילה בהסיקו: **כל דין שאתה דן.** שמתחלתו אתה דנו כדי להחמיר עליו שהרי חמור הוא ואתה מביא לו חומר אחר כדקאמרת חמץ שהוא בבל יראה אין דין שטעון שריפה וסופו נמצא שחומר שאתה מוסיף עליו גורם לו להקל: **אינו דין.** שהרי הדין מלמד שיהא חמור והרי הוא מקילו: **שאם לא מצא עצים.** ישב ויבטל בחמיה. ואף על גב דאמרי' בפרק קמא (דף יב:) לרבי יהודה אבל בשעת ביעורו השבתתו בכל דבר גבי פלוגתייהו מיהא קולא היא במי שהוא רוצה לצאת בשיירא או[ז] בתוך שלשים דאמרינן[ח] זקוק לבער וכשאין[ט] עצים לשורפו יהא יושב ובטל ולא יבערנו: **ודנו דין אחר.** שאינו קל וחומר אלא גזירה שוה ובין לקולא ובין לחומרא בתרה אזלינן דגזירת הכתוב הוא ואין להשיב עליו תחלתו להחמיר וסופו להקל:

חמץ

מכלל דרבנן שרו בשאבוקה בנגדו. ואם תאמר לרבנן הואיל ובאבוקה כנגדו חשיב כמו שלהבת נאה מן הגחלים מאי פריך בסוף לולב הגזול (סוכה ל.) ובהגוזל עצים (ב"ק קא:) והא איכא עצים דמשחן שהנאתן וביעורן שוה הא בשעת הנאה מבוערין הן כבר במקום השלהבת ויש לומר משום (א) דשיעור כזה לא חשיב הנאה אחר ביעורן לענין שביעית שהרי באכילה דמינה ילפינן התם ליכא לגמרי הנאה וביעורן שוה ולא ממעטינן אלא שאר עצים שאין הנאתן אלא אחר שנעשו גחלים לגמרי ולרבי עצים דלא משחן נמי הוה ליה למיסר דלדידיה כשאבוקה כנגדו הנאתן וביעורן שוה ואיכא למימר הואיל ורוב הנאה אחר ביעור אית לן למימר דלא אסרה תורה בהן אבל תימה למאן דאמר לוחשות לרבי אסורים אמאי לא אסר בכל עצים בשביעית שהרי הנאתן וביעורן שוה הואיל ולא חשיב להו מבוערות כשהן לוחשות דבאותן הוי עיקר הנאה: **הקדש אפי' באלף לא בטיל.** תימה מה חומר היא זו הלא הקדש דבר שיש לו מתירין הוא ע"י חילול ומטעם זה אין דינו להיות בטל אפילו באיסור קל אפילו מדרבנן כדאמרינן בריש ביצה (דף ד.): **בעצי שלמים.** ה"מ לאוקמי בעצי הקדש ובמזיד ואליבא דרבי יהודה אלא דלאו אורחא דמלתא לעבור במזיד: **ורמינהו כל הנשרפין וכו'.** ה"מ לאוקמי בעצי שלמים: **חוץ מעצי אשירה.** תימה לרשב"א תיהוי כעבודת גלולים שנשתברה מאליה דשריא כדאמרינן בפרק כל הצלמים (ע"ז מח:) ואין לומר דהכא מיירי באשירה של ישראל דאין לה ביטול עולמית דהא בסוף תמורה (ד' לד.) מפרש דלהכי לא עריב ותני אפר הקדש ואשירה לעולם אסורין משום דאשירה יש לה היתר אם שורפה עו"ג דבטלה: **אין ביעור חמץ אלא שריפה.** נראה דהלכה כרבי יהודה דסתם לן תנא כותיה בפרק בתרא דתמורה (ד' לג:) וא"ת א"כ בהא דאמר [י]ר' יהודה סוכה אינה נוהגת אלא בארבע מינין שבלולב יהא נמי הלכה כמותו דהתם נמי לא פליגי רבנן אלא מטעם דכל דין שתחלתו להחמיר וסופו להקל (ב) אין דין ובפ"ק דסוכה (ד' יא.) סתם לן תנא כרבנן דקתני הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת אם קללן כשירה וי"ל דהכא קיימא לן כרבי יהודה משום דין אחר דיליף במה מצינו אף על גב דאמרו לו חטאת העוף ואשם תלוי יוכיחו ושתיק מ"מ לדידן סבירא לן כרבנן דאמרי חטאת ואשם בשריפה וליכא תוכיח: **מה** נותר בשריפה אף חמץ בשריפה. וא"ת למאן דדריש לעיל (ד' כד.) הנותר בשריפה ואין דבר אחר בשריפה היכי יליף רבי יהודה חמץ בשריפה מנותר ותירץ רשב"א דלית לן למעוטי מנותר אלא שאר איסורין אבל חמץ דדמי לנותר בכרת ובבל תותירו לא ממעטינן וא"ת לעיל היכי יליף שאר אסורין באם אינו ענין נוקי קרא בחמץ בפסח דוקא דדמי ליה טפי וי"ל דלחמץ בפסח לא צריך [קרא] דמלי למילף במה מצינו: **חלבו** של שור הנסקל יוכיח. הקשה ריב"א היא גופה נילף מנותר שיהא בשריפה דדמי ליה ותירץ דלא דמי ליה בבל תותירו:

חזר

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"ו מהל' מעילה הל"ג]:

נו ב מיי' פ"ז מהלכות ע"ז הל' י טוש"ע י"ד סי' קמב סעיף א:

נז ג ד מיי' פי"ט מהל' פסולי המוקדשין הלכה יג:

ה [מיי' פ"ב מהל' תמידין הל' טו]:

◆

רבינו חננאל

ורבנן מכלל דשרו אפילו כשאבוקה כנגדו, אי הכי עצי איסור לרבנן היכי משכחת לה. ושנינן בשרשפא. פירוש כסא לשבת בו כגון זה אסרה תורה. בעי מיניה רמי בר חמא מרב חסדא תנור שהוסק בעצי הקדש ואפה בו פת לר' המתיר מהו. וא"ל הפת אסורה. ומה בין עצי הקדש לעצי ערלה, אמר רבא משום דערלה בטלה במאתים והקדש אפילו באלף לא בטל. קשיא ליה לרבא והא הקדש מעל, וכיון דמעל נפקי להו העצים לחולין הפת אמאי אסורה. ומשני רב פפא בעצי הקדש שאמרנו במאי עסקינן, כגון שהקדישם בתורת שלמים וכר' יהודה דתני בקדושין פ"ב הקדש בשוגג מתחלל במזיד אינו מתחלל, במזיד מאי טעמא אינו מתחלל משום דלאו בר מעילה הוא, הכא נמי בעצי הקדש המוקדשים בתורת שלמים, כיון דשלמים לאו בני מעילה נינהו לא נפקי לחולין. ומקשינן וכל היכי דמעל המסיק נפקי לחולין, והתניא כל הנשרפין אפרן מותר חוץ מעצי אשירה ואפר הקדש לעולם אסור, ואי אמרת מעל המסיק ונפקי לחולין אמאי אסור. ושנינן כגון שנפלה דליקה מאיליה, דליכא איניש דלימעול, לפיכך תאני אפר הקדש לעולם אסור. רב שמעיה אמר האי דקתני אפר הקדש לעולם אסור, כגון תרומת הדשן שטעון גניזה. ושמועה זו תרומת הדשן שהוא טעון גניזה בסוף תמורה. כדתניא ושמו אצל המזבח, ושמו בנחת ושמו כולו ושמו שלא יפזר. ר' יהודה אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה. תניא אמר ר' יהודה אין ביעור חמץ אלא שריפה, והדין נותן ומה נותר שאינו בבל יראה ובבל ימצא וכו' עד

מסורת הש"ס

א) [ועיין סה תוס' ד"ה כח.], ב) תמורה לד., ג) שם לעיל כו. [ע"ש], ד) [לעיל ה: יג: כא. תמור' לד.], ה) [מעילה יח.], ו) [ויקרא ה], ז) כת"י ליתא, ח) [לעיל ו.], ט) כת"י נוסף: לו, י) [סוכה לו: וש"נ].

◆

תורה אור השלם

1. וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו ג
2. שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְּׂאֹר מִבָּתֵּיכֶם כִּי כָּל אֹכֵל חָמֵץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשֹׁן עַד יוֹם הַשְּׁבִעִי: שמות יב טו

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מכלל וכו' ויש לומר דמשום שיעור מועט כזה לא חשיב: (ב) ד"ה אין ביעור וכו' וסופו להקל אינו דין:

◆

גליון הש"ס

גמ' כל דין שאתה דן תחלתו להחמיר. ע' שבת קט ע"ב תוס' ד"ה דתניא חכמים יב ע"ב תד"ה בן עזאי:

◆

מוסף רש"י

כל הנשרפין אפרן מותר. כגון חמץ ותרומה וערלה וכלאי הכרם אפרן מותר לכיסוי בגדים (תמורה לד.).